

KARTÁGO

Obsah

- Fénické Kartágo
- Římské Kartágo

Fénické Kartágo

Kart Hadašt

Specifika písemných pramenů

- Jednostrannost (=) řecko-římská provenience, většinou více-či méně nepřátelská ke Kartágu
- Jakékoli prameny (literatura), které snad byly napsána samotnými Kartaginci (=) zánik při vypálení města
- (=) tendenčnost (až propaganda), zkreslenost a předsudky (krutost, bezbožnost, lháři, podvodníci)
 - Antičtí autoři prokartaginsky orientovaní (Philius z Akragasu, Silenus) (=) jejich díla nedochována (jen zlomky v citacích pozdějších autorů =)
- 2. problém: pro období před punskými válkami (=) až na citační zlomky práce z pozdějšího období
- Významní autoři:
 - Timaeus Z Tauromenia; Diodoros Siculus; Fabius Pictor; Polybios; Titus Livius

Vznik

Legenda:

- 814; princezna Elissa (=Dido) utíká se svými přívrženci do Afriky z Tyru poté, co její bratr, tyran Pygmalion, nechal zavraždit jejího manžela. Střetává se s místním numidským panovníkem Jarbasem, s nímž uzavírá smlouvu: Jarbas jim poskytne tolik území, kolik pokryje volská kůže. Dido nechá nastříhat kůži na tenké pásky, které pak pospojuje a pokryje tím daleko větší území, než které panovník zamýšlel poskytnout. Dido se stává vládkyní města. Páchá sebevraždu, když je nucena ke sňatku s Jarbasem.
- „klasický řecký příběh o zakládání měst daleko od domova“ (=) náznak prolínání s ostatními civilizacemi a zároveň zachování vlastní identity
 - Dido a Aeneas (=) pozdější „invence“ („propaganda“ Říma)

Archeologie:

Fénická obchodní kolonie Quart Hadašt (Nové Město); metropole=Tyros; Nejranější vrstvy osídlení doloženy pro 1.pol. 8.st. př. Kr. (počátky města vzhledem k zachování nejasné)
Důvody založení: potřeba surovinových zdrojů (hl.: stříbro ze Španělska); možná i jako větší městské centrum pro menší fénické obchodní stanice v oblasti

Lokalita

- výhodná strategická poloha (pro obranu a hlavně pro obchod):
 - Přirozený přístav : Tuniský záliv
 - Řeka Bagradas
 - Členitý terén (pahorky, mys, záliv, jezera)
 - Ideální pozice směrem k Sicílii a Itálii, stejně jako Hispánii a okolním oblastem Afriky
 - Kartágo = významný obchodní uzel =) ve fénickém obchodu - 2 hlavní trasy:
 - V-Z (Iberská - spojení Fénického a Hispánského pobřeží)
 - S-J (Tyrrhénská- obchod s Řeckými městy, Etrusky, Sicílií)

Fénické obchodní trasy

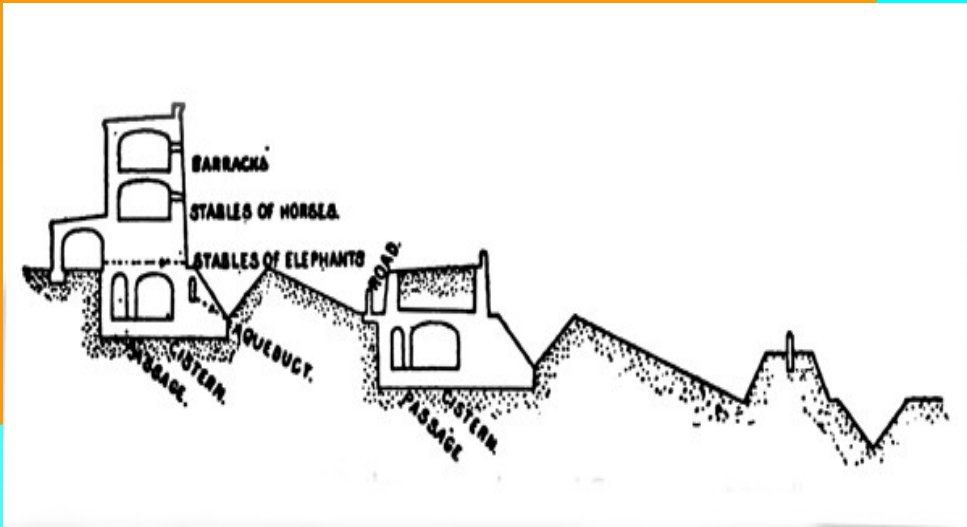

Politický činitel ve Středomoří

Cesta k moci

- Původně „jen“ obchodní kolonie, která měla úzké styky se svojí metropolí (desátek do chrámu boha Melquarta v Tyru)
- Rychlé rozrůstání města => už v 7.st.př.Kr. obehnáno masivní hradbou + podle hřbitovů => za cca 100 let => 30,000 obyvatel
- Úpadek Tyru (agresivita Asýrie, 573 př. Kr.)=> ztráta nezávislosti => Kartágo díky své poloze a kontaktům jako jedno z ekonomicky nejsilnějších a nejlidnatějších měst přebírá vedoucí postavení mezi fénickými koloniemi v centrálním a západním Středomoří
 - tyto kolonie=>politická samostatnost; Kartágo=> narůstající intervence a snahy prosadit vlastní obchodní zájmy
 - projevuje se i v kulturní sféře => vkus podobný Kartaginskému, punský dialekt užívaný v S Africe, náboženské kulty

- Moc založená na mořeplavbě a obchodu=) silné námořní obchodní i válečné loďstvo
 - rychlé, kvalitní lodě schopné nést velký náklad + zkušenosti
 - daleké plavby =) expedice v 5.st.př.Kr.: Hanno (Guinejský záliv) a Hamilcar (Irsko)
- „Stupňový obchod“ =) Kartágo obchoduje s koloniemi, které zase obchodují s vnitrozemím (Hispanie, Sicílie)
- Schopnost využít příležitosti a nabízených zdrojů
- Expanze na Africkou pevninu (6.st.př.Kr) =) zisk rozsáhlého a bohatého hospodářského, zemědělského zázemí =) prosperita a stabilita
- Z kolonie se stává jedno z nejrozsáhlejších a nejmocnějších měst své doby
- Růst moci a rozšiřování obchodních zájmů ve Středomoří =) střety zájmů =) válečné konflikty

Kartágo x Řekové (Syrakúsy)

- Řecká kolonizace Z Středomoří (od 8.st.př.Kr.) a zájmy Řeků na Sicílii a v oblasti Megalé Hellas, kde své zájmy i Kartágo=) Expanzivní tendence obou stran =) vojenský konflikt
- Hlavní soupeř: Syrakúsy a opakované střety s tamní tyrany, jejich ambice a touha po rozšíření svého vlivu =) ohrožuje zájmy Kartága na Sicílii
- Do cca 5. st. př. Kr. relativně dobré obchodní vztahy =) Řekové, Kartaginci a původní obyvatelé Sicílie =) kulturní a náboženský synkretismus (např. i do Kartága kult Deméter)
- 5.st.př.Kr. =) Kartágo rostoucí snahy o prosazení svých zájmů na Sicílii=) vojenská intervence na žádost Himéry x expanzivním tendencím Gelóna (Syrakúsy) =) zdrcující porážka Kartága =) následek= postupné politické změny ve zřízení + u Řeků představa jejich nadřazenosti nad barbary (zároveň porážka Peršanů („boj Řeků na 2 frontách“))
- 410 př.Kr. opět intervence na Sicílii: pomoc Segestě ve sporu s sousední obcí Selinus =) obavy před obnoveným tlakem Syrakús
- Řecké i punské osady na Sicílii =) politická nezávislost, ale význam strategický+obchodní partneři =) Kartágo snaha chránit své zájmy; (formální spojenectví s Athénami) (x řecké záznamy = snaha dobýt ostrov) =) obléhání Acragasu; 405=) nabídka míru (Kartágo=strategická výhoda nad Syrakúsy, ale polovina armády zdecimována morem)=) akceptováno =) uznání vlivu Kartága v Z a centrální Sicílii

- 4.st. př.Kr. =) téměř nepřetržité boje Kartága x Syrakúsy (extrémní krutost =) vyvražďování celých měst a mučení; ne boj x Řekům (spolupráce i pomoc jiným řeckým městům, které obavy z růstu moci Syrakús)
- Syrakúsy =) Dionýsios tyranem =) 397 př.Kr. =) překvapivý útok (plášť osvoboditele řeckých města) =) válka až do 373 př.Kr. =) vyčerpání obou stran =) mírová dohoda o uznání statutu quo kartaginského a syrakúsského vlivu na území Sicílie
- Hanno (velitel předchozí války, v čele Kartága =) čelit poté nepokojům na Sardinii, v Libyi + mor =) zpochybnění autority =) reakce = snaha chopit se absolutní moci =) rebelie neúspěšná =) Hanno ukřižován
- Roste provázanost punských měst v Z Sicílii a Kartága ve 4.st. + vznik nových =) důležitost sicilských obchodních přístavů pro ekonomiku Kartága (jinak hrozí zhroucení) =) snaha udržet se za jakoukoli cenu, zůstává početná armáda
- 340 př.Kr. =) Korint se pleťe do záležitostí Syrakús =) Timoleon a nastolení demokracie + protikartaginská politika =) konflikt 338 =) dohoda o uznání kartaginského panství na Z Sicílii, na oplátku Kartága opouští nové spojence (autokraty na Sicílii) =) udržování statutu quo
- Agathokles tyranem v Syrakúsách (317 př.Kr.) =) „ochranitel Řeků x orientálnímu barbarismu“ =) válka s Kartágem =) využívá napětí mez generály a vojskem na Sicílii (částečně nezávislé postavení) x elita a vláda v Kartágu (podezřívavost)
 - Vojenské i diplomatické úspěchy Kartága (Hamilcar) =) izolace a obležení Syrakús =) Agathokles =) přenesení války =) 310 vylodění v Africe =) přes počáteční úspěchy je nakonec opouští své vojsko a prchá zpět na Sicílii =) mírné podmínky míru: Kartágo zaplatí zlatem a obilím a Agathokles uzná nároky Kartága na Sicílii (důvod mírných podmínek: zřejmě finanční vyčerpání Kartága (během války =) numidská a libyjská rebelie)

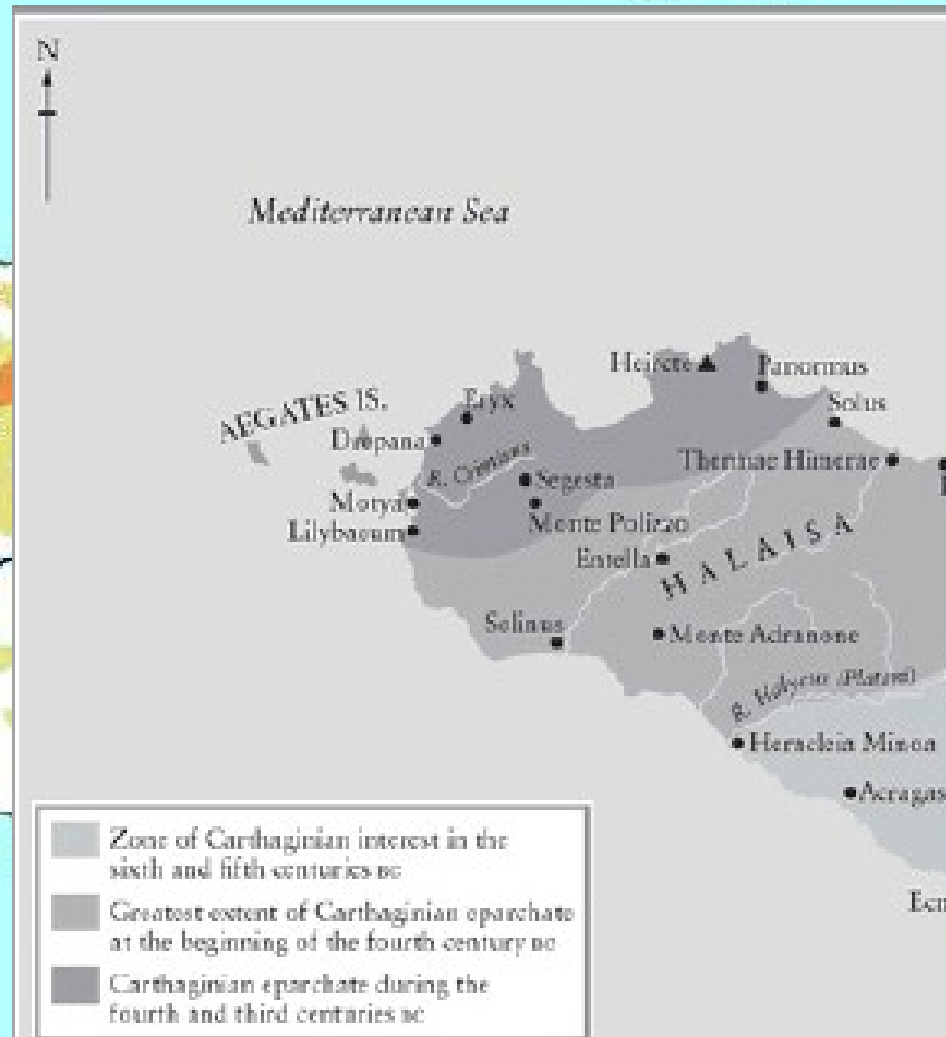

■ Phoenician settlements

■ Greek settlements

■ Native settlements

0 km 100 km

- Zone of Carthaginian interest in the sixth and fifth centuries BC
- Greatest extent of Carthaginian eparchate at the beginning of the fourth century BC
- Carthaginian eparchate during the fourth and third centuries BC

The Carthaginian Eparchate in Sicily

Kartágo a Řím: od spojenců k nepříteli na život a na smrt

- 3.st. př. Kr . =) Kartágo = velmoc, „pán“ Z a centrálního Středomoří; na vzestupu nový hráč v politických a obchodních záležitostech Středomoří: Řím
- Několik smlouva Kartága s Římem:
- 509 př.K.: uznání římské suverenity (vymanění z nadvlády Etrusků), vymezení sfér
- =) růst moci Říma= výhodné udržování přátelských vztahů =) další smlouva:
 - 348 př.Kr.:Řím volné ruce v Itálii za nevměšování se do kartaginského mediteránního obchodu (Římu povolen obchod v Kartágu a na Sicílii, ostatní oblasti kartaginského vlivu=tabu pro římské obchodníky; římsští a kartaginští obchodníci mají stejná práva v obou městech)
 - pro Řím zpočátku také hrdost, že jejich postavení uznáno „velmocí“
 - +výhodné spojenectví jako ochrana x Syrakúsám

Vymezení sfér r.509př.Kr:

- 1: oblast Římu zakázaná
- 2: oblast tolerovaná v případě nutnosti
- 3: otevřené vody

- aliance x Agathoklovi a Pyrrhovi Epeirskému => ohrožují jak zájmy Kartága, tak Říma
 - Během války Říma s Pyrrhem (280-279př.Kr.) => snaha Kartága o intervence => Řím nabídku pomoci odmítá (závazek, možnost dalších intervencí)
 - =>279/8 v reakci na Agathaklovo pozvání Pyrrha na Sicílii k boji x Kartágu => obnova smlouvy z 348 + mírová jednání jen společně+vzájemná vojenská podpora při napadení
 - Úspěchy Pyrrha (propaganda, „osvoboditele Řeků“) na Sicílii => vážné ohrožení moci Kartága => nabízí Pyrrhovi finanční kompenzaci, pokud se stáhne (x smlouvě s Římem)-) odmítnuto
 - Pyrrhos si svými rostoucími požadavky a arogancí zneprátele některá Sicilská města + opět pozván řeckými městy do Itálie na obranu před Římem (276) => 275 porážka u Beneventa (Kartágo poskytuje Římu logistickou podporu)=) Pyrrhos definitivně vyhnán z Itálie =>
- =>Řím si podmaňují řecká města v Itálii => vzájemné obavy, podezřívavost a rostoucí napětí => jen otázka času, než se Řím začne míchat do záležitostí Sicílie + Římané se ideově přijetím trojského dědictví sblíží s řeckým světem => součást civilizované helénské kultury x barbari

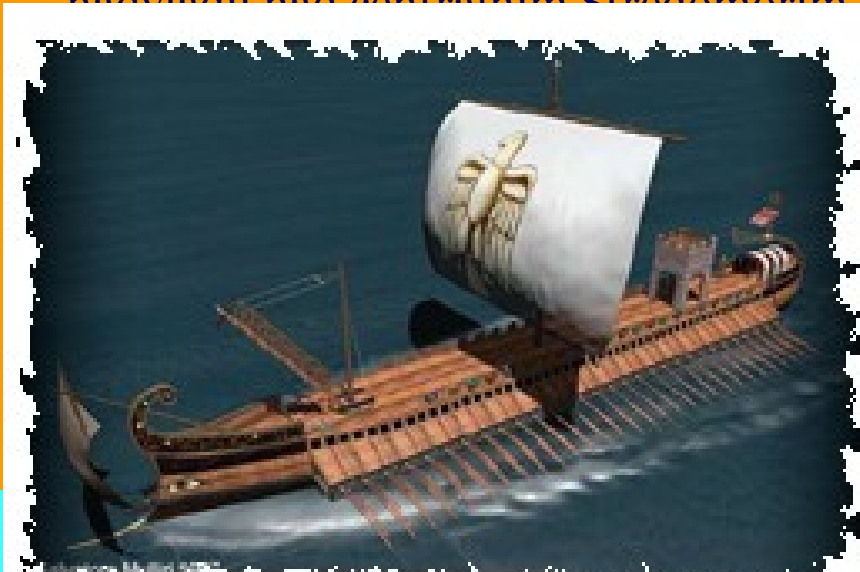

I. punská válka (264-241 př.Kr.)

- Mamertinci (bývalí žoldnéři)=) obsazení Messany =) pod talkem Syrakús (Hieron) =) 265 žádají o pomoc jak Kartágo, tak Řím
- =) Kartágo vysílá vojenskou pomoc (Mesana jako opora Kartága v oblasti tradičně Syrakského vlivu)=) Řím = sestavuje armádu na pomoc mamertincům =) okupace Messany
 - Řím: zájem zasahovat do sicilských záležitostí, vliv nad Syrakúсами + ochrana pobřeží J Itálie a obavy z možných zásahů Kartága) (+ bohatství a sláva ve válce) ; až po dobytí Acragasu(263)=) možnost vyhnání Kartága ze Sicílie, pokud zlomí jeho námořní převahu x Kartágo: zájem hájit strategické pozice na Sicílie, (pro ekonomiku důležité přístavy a obchodní partneri) než útok na Itálii
- Cas.Dio. : důvod k válce=) dlouhodobá moc Kartága ve střetu s rostoucí mocí Říma =) žárlivost, snaha získat víc a vzájemné obavy
- =)Kartágo uzavírá spojení se Syrakúсами x Římu, ale už r.263 Hieron žádá o mír a stává se římským spojencem

- Řím překonává kartaginskou námořní převahu (zajetí a okopírování kartaginské lodi = stavba loďstva+ corvi; vítězství u Mylae)
- V 50.l se římské vojsko vyloduje v Africe (Regulus)=) přes počáteční úspěchy Řím v Africe poražení (Spartan Xanthippus)
- Římský postup na Sicílii =) zbíhání pro-kartaginských měst
- =)výrazné narušení ekonomiky Kartága a vyčerpání válkou x Řím spojenec = bohaté Syrakúsy
- 247 př.Kr.=) Hmailcar Barca jako velitel jednotek na Sicílii =) strategie úder-únik (terrorizování italského pobřeží, narušování zásobovacích cest
- Rozhodující bitva: Aegatské ostrovy (241př.Kr.) =)Kartágo drtivě poraženo =) žádost o mír: vyklidit celou Sicílii, propustit římské zajatce a vyplatit vlastní+válečné reparace =) Kartágo ztrácí nedlůdu nad centrálním Středomořím

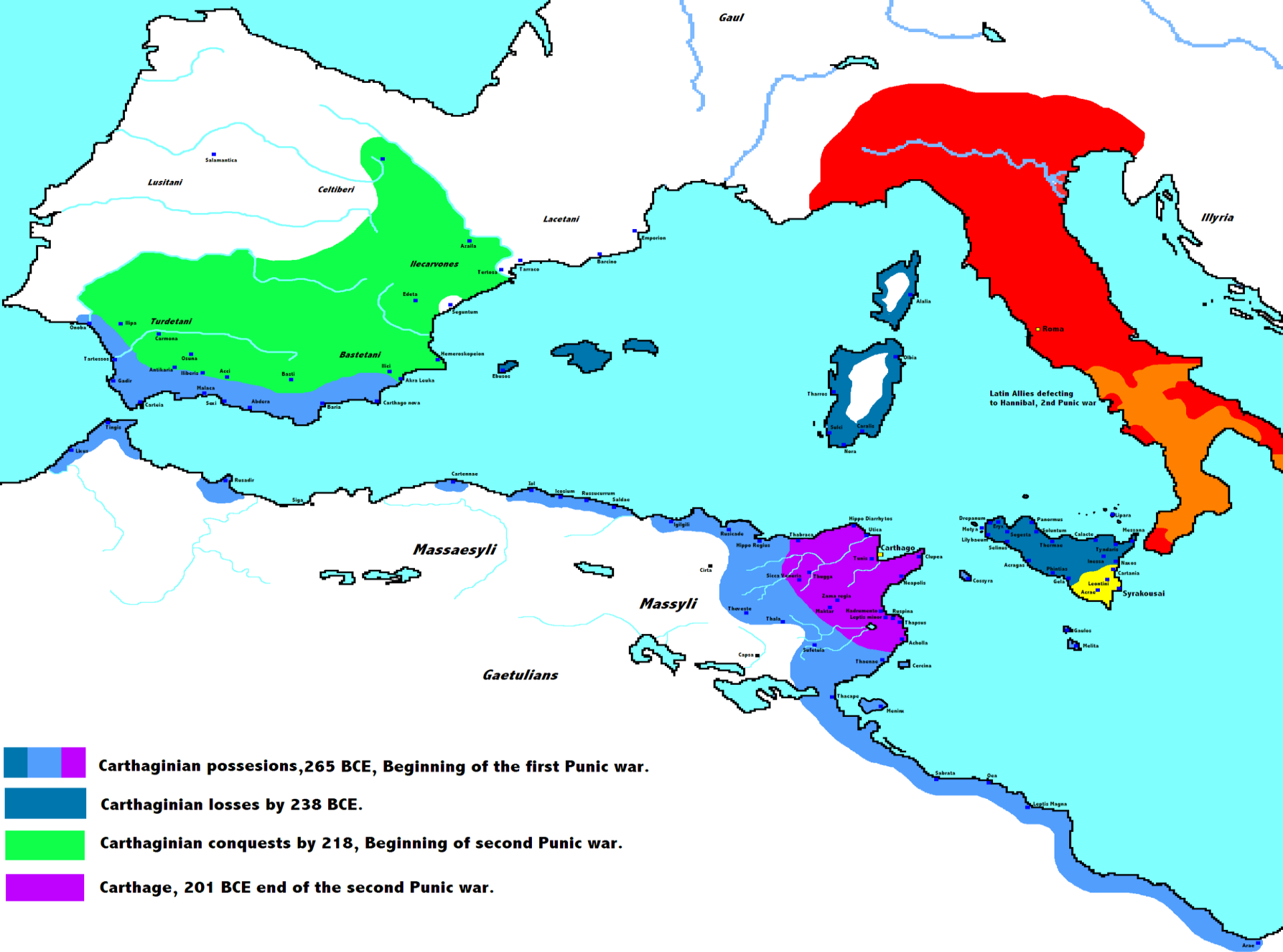

Obnova moci a cesta k válce

- Žoldněřská válka (241-238 př.Kr.)=) krvavé , dobře organizované povstání žoldněřů, stažených ze Sicílie (nevyplacení žoldu)+ spojení s libyjskou revoltou (svrhnu jho Kartága) =) vážné ohrožení Kartága =) Hamilkar Barca nakonec potlačuje povstání
- Slabosti využívá Řím=) 237 př.Kr. obsazuje Korsiku a Sardinii („preventivně“)= porušení smlouvy s Kartágem
- Sardinie od 5st.=) prosperující a důležitá zásobárna potravin (obiloviny)=) rána ekonomice

- Obnova a rozkvět : Kartágo v Hispánii + opětovný rozkvět tyrrhénského obchodu
 - Rozšíření vlivu do Hispánie (doly na stříbro a měď+lidské zdroje+potraviny)=) obnova ekonomiky
 - Hamilkar Barca=) popularita +konexe=) významný politický vliv =) získává velení v Hispánii=) rozšíření kartaginské sféry =) odpor kelt-iberských kmenů (kruté boje nebo aliance)
 - Jeho rodině podléhá přímo řada dolů (vlastní-kvalitní mince=) platí vlastní vojáky) =) určitá autonomie (i díky spojení s kelt-iberskými kmeny, které vázány loajalitou k Barcasovcům, ne ke Kartágu)
 - Po nejasné smrti Hamilkara 228 př.Kr.=) armáda za nástupce prohlašuje Hamilkarova zete Hasdrubala (schváleno lidovým shromážděním=)obejití rady starších)
 - Možný pokus Hasdrubala o získání monarchické moci v Kartágu =) neúspěšné, ale v Hispánii značná míra samostatnosti a velký osobní vliv: ovládá žoldnéřské vojsko, svazky s domorodou populací, (aliance díky nimž kontrola území), zakládání měst (227 př.Kr.- Quart Hadasht), podpora obchodu = ekonomický rozkvět; Řím jedná přímo s Barcasovci v Hispánii
- 221 přKr. Hasdrubal zavražděn=) Hannibal, syn Hanilkara Barky =) doklad, vlivu Bacasovců, rostoucí propast mezi nimi Kartágem
- Hannibal rozšiřuje území na SZ =) držení většiny území na S od řeky Ebro s výjimkou Sagunta (římský spojenec =) jeho napadení =casus belli)
- Vědomí značných zdrojů =)přes protesty Říma, o jehož pomoc Saguntum požádalo, město obleženo Saguntum a dobyto =) vyhlášení války

II. punská válka (218-202př.Kr.)

Hannibal. (Neapel, National-Museum.)

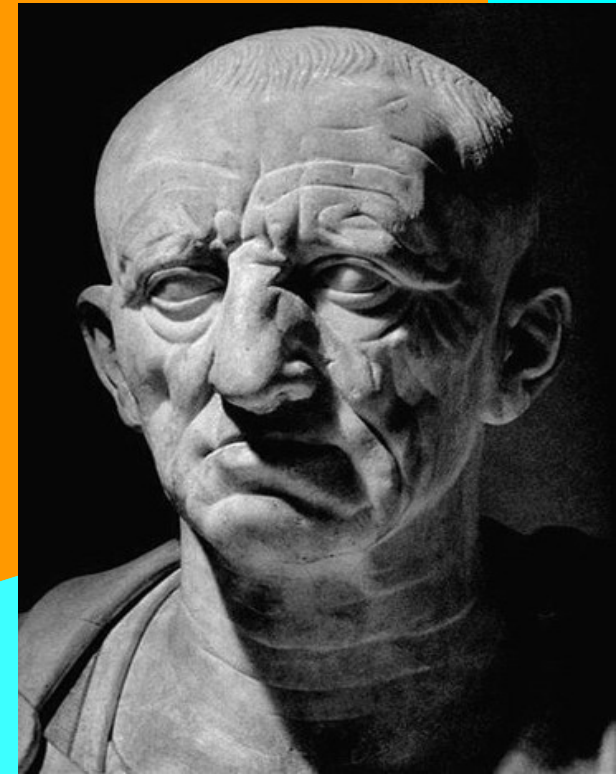
- Hannibal překračuje Alpy a přivádí válku do Itálie => zaskočení Říma
- Jeden ze strategických cílů => obnova kartaginského impéria a zajištění bezpečí a prosperity Kartágu (x agresivní politika Říma)
- Výrazné úspěchy Hannibala v prvních letech války na Italské půdě (Trebia, 218 př.Kr.; Trasimenské jezero, 217 př.Kr.; Cannae 216 př.Kr.)
- Hannibal využívá situaci v Itálii => na svou stranu řadu nedávno podrobených kmenů a měst v Itálii (Keltové z Pádské nížiny, Capua...)+uzavření spojení s Makedonií (Filip V.) => snaha izolovat Řím od jeho spojenců a přimět jej drtivými porážkami žádat o mír => ne takový úspěch, jak čekal:od Říma neodpadají všichni+ nepochopení římské mentality => přes uštědřené porážky Řím se nevzdává (navíc má dostatek mužů pro postavení nových armád x Hannibalovo vojsko postupně vysilováno a podpora z Kartágu nepřichází (politictí oponenti v Kartágu)

- ⦿ Publius Cornelius Scipio => dostává pod kontrolu Sicílii (212 př.Kr. dobytý Syrakúsy) a Hispánii (206 př.Kr.)= odříznutí Hannibala od zdrojů, izolace v Itálii
- ⦿ Vylodění Scipiona v Africe => Hannibal povolán zpět => 202 př.Kr. po neúspěšném jednání poražen u Zamy
- ⦿ Absolutní porážka Kartága = tvrdé podmínky míru: vysoké válečné reparace (10,000 talentů stříbra (cc.26 tun)), odevzdání válečných slonů, ponechat si jen 10 válečných lodí, vydání válečných zajatců a utečenců, nesmí vést válku bez římského souhlasu
- ⦿ Redukován politický význam Kartága jako přední mocnosti Z a centrálního Středomoří, Řím jako nezpochybnitelný vládce Středomoří
- ⦿ Přesto Kartágo opět rychle získává vysokou prosperitu („ekonomický zázrak“) => výkonné zemědělství, vysoký podíl na obchodu + finance nepadají na válečné účely => růst města
- ⦿ Hannibal suffétem => politické intriky => nucen prchnout, aby nebyl vydán Římanům (pobyty na helénistických dvorech, sebevražda v Bithýnii r.183)

III. punská válka (149-146př.Kr.)

- ⦿ Výraz římské agrese
- ⦿ Mohutný rozmach Kartága => obavy u Římanů (M. Portius Cato Maior), přestože politicky a vojensky Kartágo již nepředstavuje pro Řím reálnou hrozbu
- ⦿ Řím => podpora numidského krále Masinissy => agresivní expanzivní politika => zabírání území Kartága, které se prakticky nemůže bránit => hrozí, že se bude chtít zmocnit Kartága samotného => pro Řím nebezpečné => raději zničit
- ⦿ Expanze Numidie+rozmach a bohatství Kartága+obavy, zášť a trauma => vyprovokování Kartága k válce s Masinissou => podle mírové smlouvy z r.202 = Řím má oprávněný důvod k válce x Kartágu

- 149 př.Kr. => Kartágo si žádá podmínky pro mír => požadavek zničit město a založit nové min. 16 km od moře, kde budou moci žít svobodně dle svých zákonů=> pro Kartagince neakceptovatelný => válka
- Přes zoufalou obranu (Hasdrubal) r.146 př.Kr. Publius Cornelius Scipio Aemilianus dobývá Kartágo => následuje naprostá destrukce města
- = předěl dějin: definitivní vítězství slavného Říma, který se stává světovou mocností (tentýž rok => pád a rozboření Korintu)
- Důvod srovnání se zemí: srovnání účtů + pragmatika plundrování=zisk)+ jasná zpráva případným odporovatelům římské moci (minulá sláva neznamena nic)
- => trvalé usazení Římanů v S Africe = provincie Africa Proconsularis

Společnost

- ⊗ Otrokářská, kosmopolitní
- ⊗ Oligarchie (bohaté a vlivné obchodnické rodinné klany =) většinou 1 z nich v postavení „první mezi rovnými“ na Radě starších („senát“) (např. rodina Magonidů (6.-4.st.př.Kr.)
- ⊗ Od 5.st.př.Kr. =) „demokratizace oligarchie“ (spíše reorganizace pro efektivnější exekutivu, vedená z řad elity =) vznik nových orgánů a úředníků (možné helenistické vlivy):
 - Rada starších =) zůstává, rozšíření některých pravomocí (zahraniční záležitosti a finance)
 - Sufféti: 2 každoročně volení výkonní úředníci, kteří stojí v čele Kartága
 - Tribunál 104: aristokratická elita; dozor nad úředníky a vojenskými veliteli; role vyššího soudu
 - Každoročně voleni i menší úředníci (dozor nad výběrem daní, dohled na veřejnými budovami, správa státní pokladny...), případně 5členné komise (pentarchie)
 - Lidové shromáždění: všichni občané města, velmi omezené pravomoci (a pro držení úřadů rozhodující majetek)
- ⊗ Aristoteles =) „obdiv“: podle něj nejvyváženější politický systém ve Středomoří 4.st.př.Kr.
- ⊗ Nicméně moc lidového sněmu roste: ztráta námořního impéria=) vliv i na politik status quo =) hlas lidu začíná nabírat na síle;=) rozšíření pravomocí lidového shromáždění (vliv na rozhodnutí rady, tribunálu i na volbu suffétů)

Hospodářství

- Založené na obchodu (obchodní impérium) a zemědělství
- Zpočátku omezené vlastní vnitrozemské zemědělské zázemí => potřeba dovozu značného množství potravin => změna v 6.st.př.Kr. – agresivní pronikání a rozšiřování zázemí na území Libye => zakládání zemědělských usedlostí a menších měst => potravinová soběstačnost a přebytky pro export => umožnilo další expanzi ; zejména od 3.st.př.Kr.=> rozkvět zemědělství a další rozšíření kartaginské populace v Africe
- Prosperita a stabilita rozvinutého zemědělství (zavlažovací systémy) v zázemí: obilí, olivy (olej), víno, ovoce (fíky, datle) +dobytkářství a včelařství
- Zpočátku import luxusního zboží z Předního východu + zprostředkovatel => od 7.st.př.Kr.=> významné centrum výroby luxusních předmětů (keramika, purpur, zpracování kovu, šperky, předměty ze slonoviny)
- Ražba mincí => od 5.st. př.Kr.: Sicílie= potřeba platit žoldněřské vojsko (řecké vzory)

Kultura a náboženství

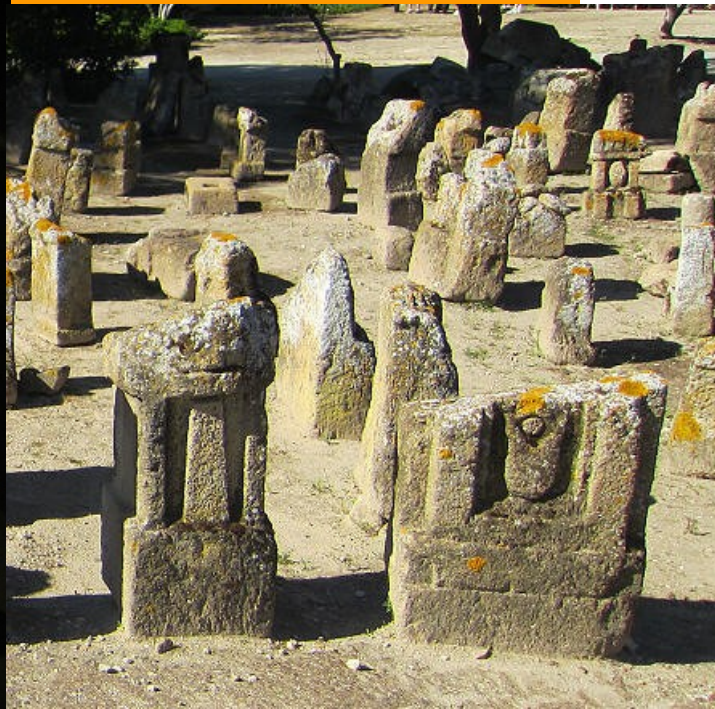
- ⦿ Synkretismus, kosmopolitismus, sensibilita napříč kulturami (cit a schopnost jednat s cizími etniky , porozumění a schopnost sblížit se (od Berberů po Řeky; důležité v obchodě i v armádě)
- ⦿ Ovlivňování (výrazné) helenistickou řeckou kulturou (patrné v umění, luxusních předmětech, architektuře, vzdělání, náboženství...),
- ⦿ Oboustranné (zejména na Sicílii)
- ⦿ =)přejímání prvků cizích kultur -) smíchání a přizpůsobení pro ně typických prvků punskému vkusu (např. mauzoleum v Sabrathě, sochy z Motyi)

- ⦿ Vyspělá námořní technologie (určují pokrok v mořeplavbě a stavbě lodí) + i Řeky obdivované přístavy (obchodní a zejm. vojenský)
- ⦿ Znalost věd (stavíte lské technologie, chemie) zřejmě na dobré úrovni (Hannibalova „cesta“ Alpským průsmykem)
- ⦿ Případná literatura, vědění...=) ztraceno se zničením města

- ⦿ Hlavní božstva: Tanit a Baal Hammon
- ⦿ Centrum náboženského života v Kartágu: Byrsa
- ⦿ Chrám=nejbohatším instituce (kněží=členové aristokracie)
- ⦿ Charakter pramenů: o obsahu náboženských představ nepříliš informací
- ⦿ „krvavá božstva“ => otázka dětských obětí
 - Řecká propaganda nebo realita?
 - Archeologické nálezy možnost dětských obětí potvrzují

Římské Kartágo

Colonia Iulia Carthago

Nové založení města

○ I. pokusy o znovuobnovení města:

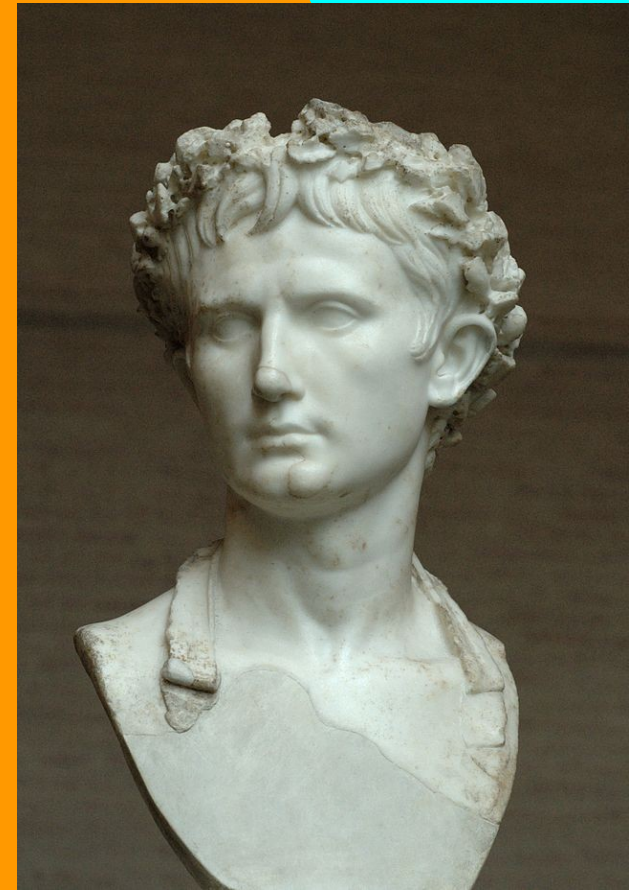
- Gaius Smepronius Gracchus (po jeho zavraždění od této snahy (oficiálně schválené) upuštěno)
- Gaius Iulius Caesar (po bitvě u Thapsu =) usadit veterány =) vzniká v Africe řada sídlišť; zájem i o zřízení kolonie na území Kartága, ale mimo „prokletou“ půdu Kartága) (předsudky)

○ Realizace:

- Octavianus Augustus; 29 př.Kr. =) 3000 kolonistů; oficiální název: Colonia Iulia Carthago (v rámci římské kolonizace bez ohledu na náboženské předsudky)

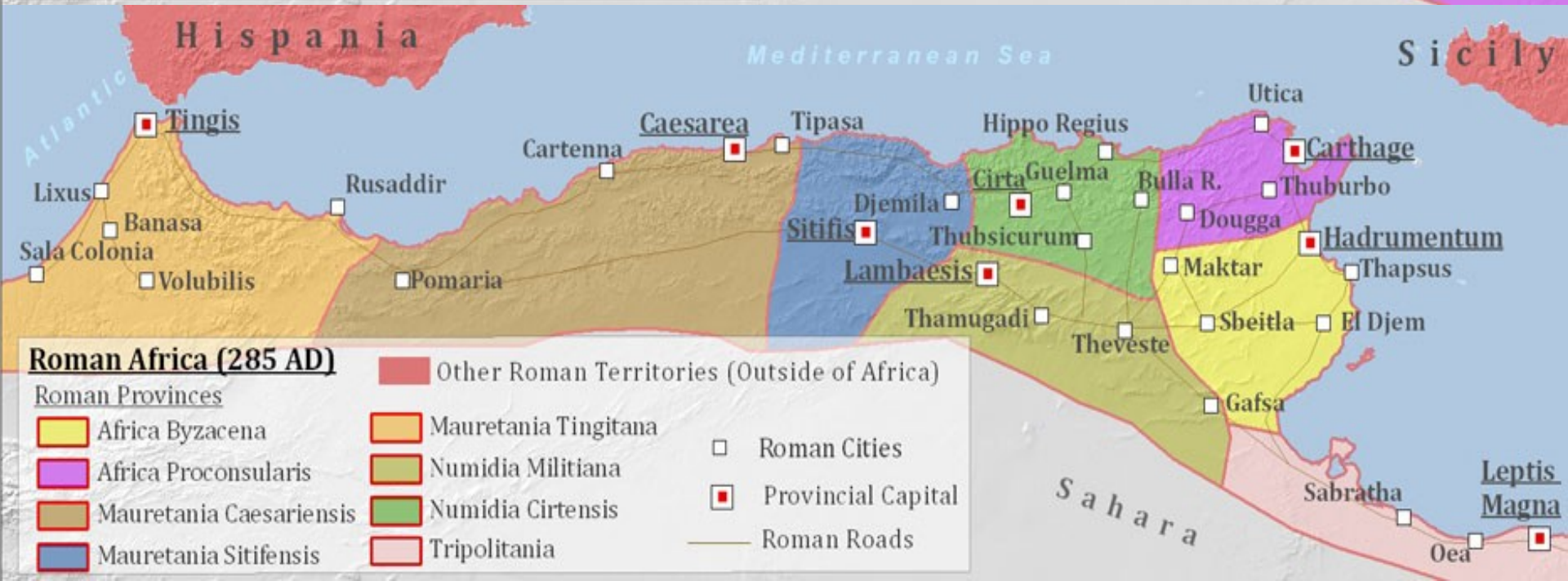
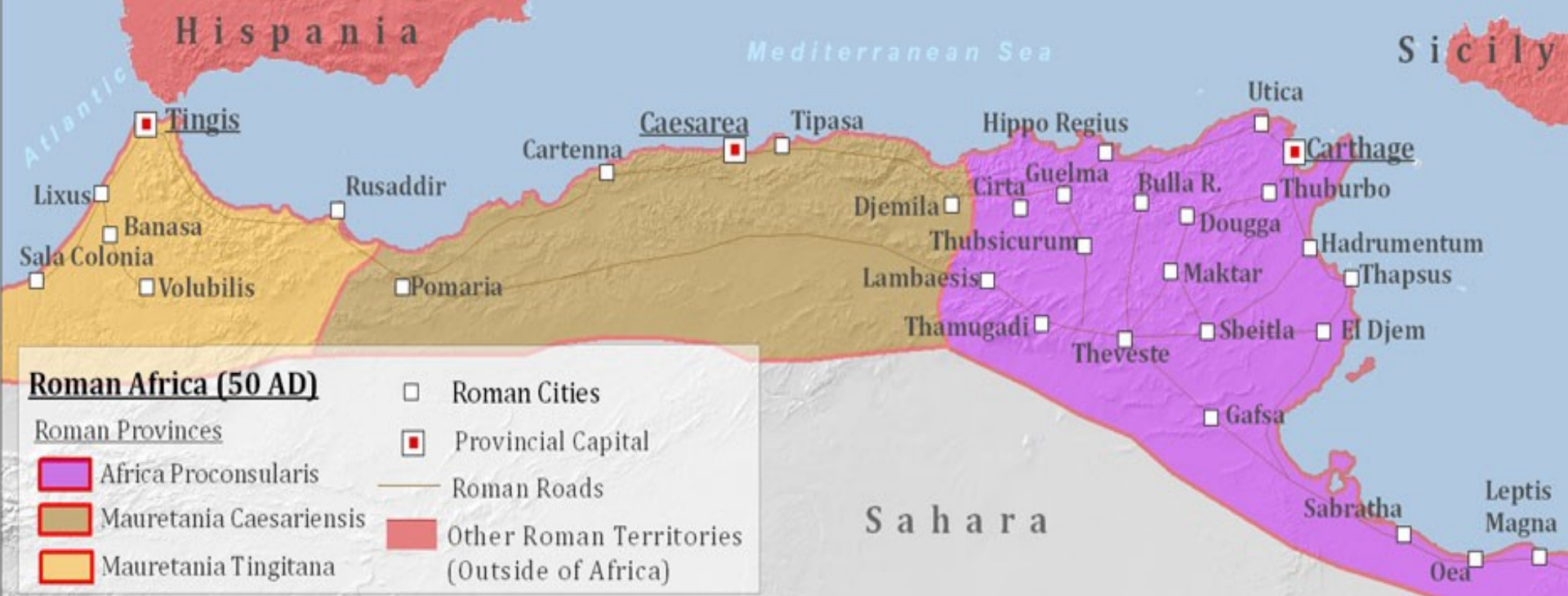
○ Důvody:

- Strategická poloha =) přirozený přístav + brána do vnitrozemí =) nejvýhodnější poloha pro kombinaci námořního i vnitrozemského obchodu; přímé spojení se silným hospodářským zázemím (jedna z nejúrodnějších oblastí)
- Zničené Kartágo =) náboženské centrum pro široké okolí =) potřeba nahradit
- Usazení veteránů/kolonistů; obnovení města pod římskou kontrolou

Centrum Severní Afriky

- Prudký rozmach a prosperita města od 1.st.n.l.:
 - Pax Romana přibližně 300 let: S Afrika => po ovládnutí a stabilizaci bez vnitřních otřesů a výrazného vnějšího ohrožení
 - => Berberři => limes, síť cest a III. legie Augusta (relativní klid)
 - Opět jeden z nejvýznamnějších přístavů => lodní doprava = jeden z hlavních zdrojů bohatství
 - Sídlo nejvyšších římských správních úřadů; úřad prokonzula (Africa Proconsularis)
 - Kosmopolitní město, jedno nejlidnatějších
 - Rozkvět zemědělské činnosti (rozsáhlé a rozšiřující se hospodářské zázemí; podpora pěstování obilí => obilnice Říma: až 0,5 mil.tun obilí/rok; závislost Říma); významnou součástí ekonomiky S Afriky také vývoz olivového oleje a obchod s otroky ze subsaharské Afriky (prostřednictvím Berberů)
 - Výrazná romanizace obyvatel ve městech a urbanizace Afriky
 - Místní obyvatelé => možnost podílet se na správě, hospodářství (znalost poměrů) => řada příležitostí, které využívají (civilní i vojenská kariéra) (x periferie => berberské kmeny, kde převládá punská abeceda a místní dialekty místo latiny)
 - Přebírání punských bohů:
 - Tanit => Iuno; Baal Hammon => Saturn

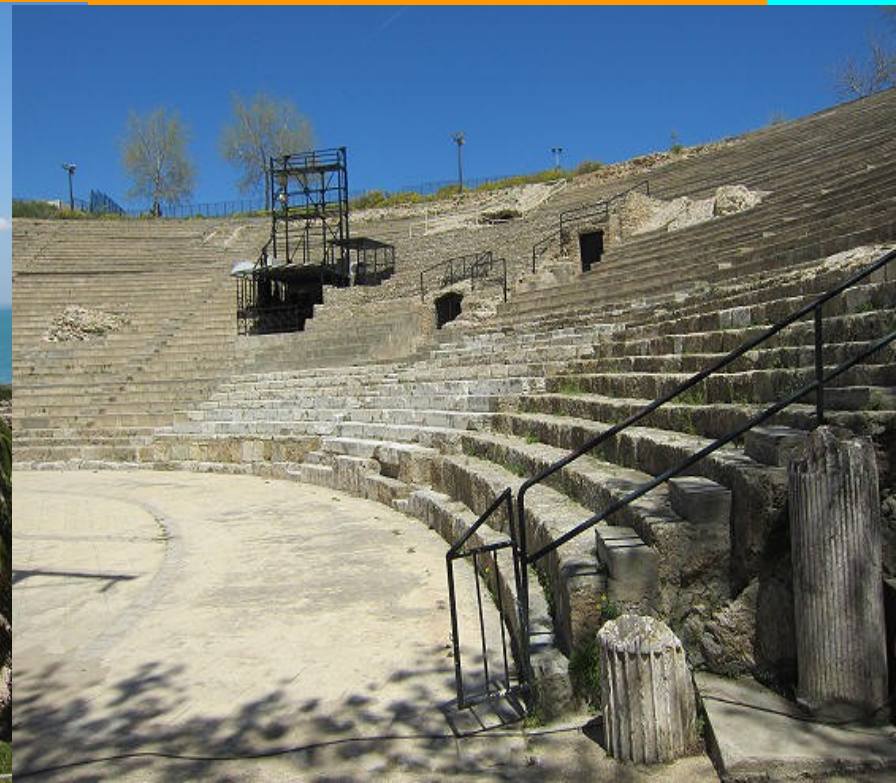

Římský charakter města

- Hospodářské, správní a kulturní centrum prokonzulské Afriky
- Výstavba města; rozšíření přístavů
- Pax Romana=) rozvoj monumentálních staveb (na odiv římská kultura a její hodnoty, kulturní i politický význam), rozvoj kulturní a intelektuální činnosti:
 - Luxusní mozaiky z domů boháčů =) informace o všedním životě, požadavky pohodlí, luxusu a doklad vysoké stupně romanizace)rozvoj provinciálního umění v Africe ve 3.st.n.l. (daleko krize, která provázela období vojenských císařů =) Afriku příliš nezasáhla)
 - Dostatečné vodní zdroje:
 - Akvadukt: asi za vlády císaře Hadriana (117-138; od Mons Zeugitana asi 90km)
 - Vyspělé zavlažovací systémy v zemědělství (už Kart Hadašt)

- Antotninovy lázně (146n.l.) =) jeden z největších římských lázeňských komplexů antického světa; spojení bazénů s mořem (lázně na pobřeží), luxusní výzdoba
- Dvě divadla (2.st.n.l.) (významné např. působení Apuleia)
- Amfiteátr a cirkus (vozatajské závody, gladiátorské hry, popravy...klasická římská zábava☺)
- Akademie =) po říši proslulá „univerzita“
 - Vynikající řečnické a právní vzdělání (původně právníckou kariéru např. Tertulianus =)dosahuje skvělého nejvyššího vzdělání v Kartágu; z právníka „advokátem křesťanské víry (podobně i další křesťanští myslitelé (vč. Augustina))

Carthage Romaine au IIe siècle ap.

Křesťanství

- Důležitý prvek duchovního života S Afriky =) rychlé šíření (přes Egypt) =) od 2.st.n.l. celkem pevná církevní organizace v Africe, která se dále upevňuje =) ve 4.st. dominantní náboženství
 - =)atraktivita rovnostářského, univerzálního poselství; prvky židovského monoteismu, Egyptské nesmrtelnosti i řecké filosofie + specifikum Afriky = zdůrazňování Starozákonních prvků =) Kananejci =) společné prvky se starým punským světem
- Kartágo a křesťanství
 - Orientace původně zřejmě na Alexandrii
 - Sídlo biskupa a jedno z neaktivnějších duchovních středisek křesťanství
 - Působení významných křesťanských myslitelů: Tertulianus, Origenes, sv. Augustin
- Pronásledování křesťanů:
 - Charakter pronásledování v Kartágu =) menší, lokální procesy v případech, které státu nebezpečné (odstrašující příklady), pro forma (slouží křesťanské propagandě)
 - Sv. Perpetua, sv. Felicita a jejich druzi– 203n.l., smrt v aréně z rukou gladiátorů, poté, co přežily arénu plnou divoké zvěře
 - Sv. Cyprián, biskup Kartága: v době pronásledování za Decia(249-251) snaha čelit odpadlictví; umožněno římskou správou působit z ústraní mimo Kartágo (římská správa nemá zájem o vytváření mučedníků); po smrti Decia návrat do Kartága=) obnovit biskupskou autoritu a vyřešit situaci odpadlictví; pronásledování za Valeriana a Galiena =) donucen odejít =) mučednictví =) neoprávněný vstup do města =) zajat a popraven (nevyžil nabízenou možnost k útěku)

- Po zrovnoprávnění křesťanství (Konstatin Veliký, 313 n.l.) =) v Africe již silná pozice křesťanství; problém: hereze =) S Afrika, včetně Kartága =) dějiště významných církevních sporů:
 - Donatismus: kartaginský biskup Donatus (1.pol.4.st.)
 - Kněží bez hříchu, odmítat lapsi (za Diocletianova pronásledování narůstá problém odpadlictví)
 - Působí jako samostatná církev (vlastní basiliky) =) silná pozice a hluboké zakořenění v Africe
 - Krvavé střety s římskou mocí (katolická oficiální linie)
 - Odsouzen r. 411 na koncilu v Kartágu
- Theodosius I., 391/393 =) křesťanství jediné povolené náboženství =)ničení pohanských chrámů

Římská moc slábne (4.-5.st.n.l.)

- ⊗ Hroučí se Pax Romana v S Africe; vojenská síla v Africe již nestačí na udržování vnitřního klidu a systematickému čelení nátlaku vnějších útočníků (nájezdy nomádských Berebrů)
- ⊗ Korupce
- ⊗ => církevní schizmata, které nevyvolávají jen boje na poli katolické teologie, ale i fyzické krvavé střety
 - => už Konstantin Veliký užití armády x donatistům)
 - => proti římské rebelie Firma a Gildona => podpora donatistů)
- ⊗ Krize impéria (rozdělení říše, slábnutí císařské moci a kritická situace na Z (vnitřní i vnější), pod něž Afrika spadá
- ⊗ => vzpoury a konflikty s rozpadající se císařskou mocí i v S Africe + berberské kmeny => plundrování a ohrožování zemědělského zázemí, vnitrozemí (zničení Leptis Magna – Austuriani, 60.l.4.st.)
 - vliv na hospodářství => 4/5. st. hodně nevyužité půdy) (projevy krize i v Africe); selhává státní moc (neschopná chránit města ve vnitrozemí)=> rozpad římské státní organizace

○ Firmus

- 375, v čele povstání berberských kmenů, podporovaných donatistů, potlačeno Flaviem Theodosiem

○ Gildo

- bratr Firma, 385 titul comes Africae, později magister utriusque militum, původem Berber; sídlo v Kartágu
- lavírování mezi Theodosiem I. a vzdorocísařem Eugeniem, porážka Eugenia => Theodosiovi Gildo neposlal pomoc=zrada; silné postavení Gildona v Kartágu (spíše „samovládce“, než úředník - v jeho vlivu a vleku prokonsul)
- ambice+moc+berberský původ(styky + podpora)+ donatismus
- Smrt Theodosia => těžší ze situace po rozdělení říší na V a Z (395) => přerušuje styky se Z (Honorius) => formální odevzdání se Arcadiovi (zdání legitimacy); vzpoura x Z => blokování vývozu obilí do Říma => situaci zachraňuje Stilicho:
 - (využívá vnitřní nejednoty => šikanování katolíci a ti, jejichž majetek Gildo vyvlastnil („odpůrci režimu“) a přerozdělil svým stoupencům + radě se nelíbila i barbarizace společnosti (využívání berberů v armádě a jejich plundrování=>) přispívá k rozkladu římské společnosti)
- => Gildo 398 poražen (Masczelus); nejbližší spolupracovníci=popravy; obavy z dalších vzpour => nedochází k novému přerozdělování půdy

Bonifatius a „pozvání“ Vandalů

- =) pád římské moci v Africe =) začátek definitivního konce Kartága
 - 5.s.t.=)průniky Berberů za limit častější
 - Přesun těžiště ekonomiky z města na venkov (zemědělské velkostatky)=) chudnutí měst)
 - Bonifatius=comes Africae
 - Na straně Gally Placidie x Honorius, po jeho smrti brání nároky Valentiniana III., syna Gally x uzurpátorovi (Joahannes) =) silná pozici Bonifatia v Africe + obilní blokáda=) pomáhá vzdorocísaře porazit =) nedostává se mu uznání =) propast mezi dvorem a Bonifatiem =) podezřele povolán do Říma „složit účty“ =) odmítá + nepřítel Aetius jmenován nejvyšším velitelem na Z =) občanská válka (dává opevnit Kartágo-422)
 - Podle Prokopia (jediný zdroj) – uzavření dohody s Vandaly (Geiserich) (za pomoc, kterou mu poskytnout se budou moci usadit v Africe)
 - Bonifatius =) poráží ravenskou vládou jmenovaného Sigisvulta (neoblíbený=arián) =) opět jmenován comes Africae (přízeň dvora)
 - =) zřetelná vnitřní slabost Říma v Africe =) Geiserich využívá =) 429 vpád Vandalů do Afriky
 - Bonifatius boj x Vandalům: 430 vyklízí Hippo Regius =) povolán do Itálie x Aetiovi
 - Vandalové obsazují Afriku bez většího odporu =) Kartágo obleženo a ovládnuto 439 n.l. =) centrum Vandalského království